THE IMPACT OF NONFORMAL ACTIVITIES ON THE DEVELOPMENT OF THE COMMUNICATION ABILITYAND THE INTERCULTURAL ABILITY THROUGH MULTICULTURAL DIALOGUE

Diana Boc-Sînmărghițan, Cosmina Simona Lungoci
Lecturer, PhD, "Victor Babeș"University of Medicine and Pharmacy, Timișoara,
Lecturer, PhD, Western University of Timișoara

Abstract: Our paper aims at presenting the interdisciplinary and intercultural endeavour of exploring the language, of specific intercultural communication fields, within a project of ongoing, yearly communication sessions and workshops destinned to both Romanian and foreign students of "Victor Babes"Medicine and Farmacy University and of Timisoara's West University students.The purpose of our non-formal activities has been the development of genuine communication skills and intercultural competence in those students who learn either French or Romanian Language as a foreign language. In this respect, we have organized student meetings in real-life settings, for four years, to provide them with the opportunity to interact, to use foreign languages and to improve linguistic acquisition, by bringing to date various discourse types, typical for the given target language, as well as to the learning process.

Keywords:multiculturaldialogue, intercultural competence, communication skils, non-formal activities.

Introducere

Lucrarea noastră își propune să prezinte demersul interdisciplinar și intercultural, de explorare a limbii, a domeniilor de specialitate și a comunicării interculturale, din cadrul unui proiect care a vizat desfășurarea unor sesiuni anuale de comunicări și ateliere destinate studenților români și străini de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș" din Timișoara și de la Universitatea de Vest din Timișoara.Scopul activităților noastre nonformale a fost dezvoltarea competenței de comunicare și a competenței interculturale a studenților care își însușesc limbile română și franceză ca limbi străine. În acest sens, timp de 4 ani, le-am prilejuit acestora întâlniri în contexte situaționale autentice, în care au avut posibilitatea să interacționeze, să folosească limbile străine, prin actualizarea unor discursuri variate, proprii limbii și procesului de învățare.

Activitățile nonformale pot reprezenta un cadru adecvat de actualizare a discursurilor variate, exerciții extrem de utile pentru buna integrare a studenților străini în viața academică și a societății.

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

Cadrul teoretic al cercetării

În contextul globalizării și al multiculturalismului ce caracterizează societatea contemporană, educația prilejuiește actorilor implicați în procesul instructiv-educativ experiențe care presupun contactul cu persoane având identități diferite, aparținând unor culturi diferite și care, implicit, vehiculează limbi diferite. În consecință, concepte precum *interculturalism* și *multiculturalism* devin deosebit de importante în practica educațională, prin raportare la aspecte legate de competența de comunicare, competența interculturală, dialogul inter- și multicultural etc.

Sintagma *dialog intercultural* a fost folosită în mod oficial în anul 2008, în lucrarea *White Paper on Intercultural Dialogue*, apărută la Strasbourg, sub egida Consiliului Europei, desemnând un schimb de opinii deschis și respectuos, bazat pe înțelegere și respect reciproc, între indivizi și grupuri între care există diferențe etnice, culturale, religioase și lingvistice (White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 17).

Provocările legate de dialogul inter- și multicultural sunt și de natură lingvistică, dificultățile de comunicare în mai multe limbi reprezentând adeseori o barieră în calea dialogului intercultural. Susținem această afirmație prin rezultatele unor cercetări relevante, care au evidențiat legătura indisociabilă dintre limbă și cultură (Kramsch 1993; Byram et al.2002; Galisson 1991; Beacco 2000) și care au generat apariția unor noțiuni precum *didactica limbilor culturi* sau *lexicultură*. În prezent, limba nu mai este un simplu mijloc de comunicare, ci un sistem complex de semne lingvistice și de referințe culturale, pe care educabilii trebuie să le înțeleagă în mod adecvat. Ea este un sistem simbolic ce vehiculează semnificații culturale. Limba poartă pregnant amprenta civilizației, pe de o parte pentru că este un produs socio-istoric, pe de altă parte pentru că este, înainte de toate, o practică socială. În mod complementar, niciun element raportat la civilizație nu există independent de limbă (v. Zarate 1986: 147).

Așadar, una dintre competențele-cheie necesare pentru asigurarea dialogului intercultural se situează în sfera lingvisticii. Subliniind valoarea multilingvismului, promotorii dialogului intercultural recomandă învățarea limbilor străine, cu scopul evitării stereotipurilor, dar și pentru a dezvolta curiozitatea și deschiderea spre alteritate și spre descoperirea altor limbi-culturi. În procesul de însușire a limbilor străine, prin interacțiunea cu persoane având identități

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

sociale şi culturi diferite, fiecare dintre cei implicaţi ar trebui să se îmbogăţească din experienţa celuilalt (White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 29).

Dimensiunea culturală în însuşirea limbilor străine vizează două obiective: formarea competenţei lingvistice, care este indispensabilă înţelegerii şi exprimării orale şi scrise, şi, concomitent cu aceasta, dezvoltarea competenţei interculturale. Acestea au rolul de a pregăti educabilii pentru iniţierea unor relaţii optime cu persoane aparţinând altor culturi, prin înţelegerea şi acceptarea acestora în calitate de indivizi cu puncte de vedere, valori şi comportamente diferite(Byram et al. 2002:11). Prin urmare, misiunea cadrelor didactice care predau limbi străine este de a dezvolta capacităţi, de a stimula exprimarea punctelor de vedere personale şi de a contribui la formarea unei conştiinţe culturale, dincolo de simpla transmitere a cunoştinţelor despre cultura limbii ţintă.

Competenţele necesare practicării dialogului intercultural nu sunt în mod automat dobândite: acestea trebuie să fie învăţate, practicate şi întreţinute de-a lungul vieţii. În promovarea dialogului intercultural, în urmărirea obiectivelor şi valorilor de bază susţinute de Consiliul Europei, un rol esenţial le este atribuit profesioniştilor din domeniul educaţiei (v. White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 29). Într-o Europă multiculturală, se recomandă ca educaţia să nu fie văzută doar ca un mijloc de pregătire a tinerilor pentru piaţa forţei de muncă, ci şi ca un suport în dezvoltarea personală a acestora. Instituţiile de învăţământ sunt, aşadar, foruri importante pentru pregătirea tinerilor pentru viaţă, în calitate de cetăţeni activi. Acestea sunt responsabile pentru îndrumarea şi sprijinirea lor în dobândirea instrumentelor şi în dezvoltarea atitudinilor necesare pentru viaţa în societate sub diversele ei aspecte, printre care se numără şi gestionarea diversităţii şi stimularea deschiderii faţă de alte culturi (*ibidem*: 31).

Dezvoltarea competenţei interculturale este esenţială pentru o cultură democratică şi pentru asigurarea unei coeziuni sociale adecvate. J.-Cl. Beacco identifică 5 elemente componente ale competenţei interculturale: *componenta etnolingvistică*, ce presupune adaptarea discursului la regulile sociale de bază în cadrul interacţiunii comunicaţionale; *componenta acţională*, de tip pragmatic, ce vizează utilizarea unui comportament minim adecvat în relaţia cu Alteritatea, în planul comunicării; *componenta relaţională*, care implică formarea unor atitudini pozitive de deschidere şi de curiozitate faţă de Celălalt, care să contribuie la reuşita interacţiunii verbale cu locutorii nativi ai limbii ţintă; *componenta interpretativă*, referitoare la capacitatea de a decoda şi de a înţelege reprezentările societăţii limbii/culturii ţintă, vehiculate în discursuri, imagini,

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

comportamente; *componenta educativă* sau *interculturală propriu-zisă*, care implică emiterea judecăților de valoare, etnocentrismul și procesele de dependență culturală, pe care confruntarea cu Alteritatea le poate genera și de care trebuie să îi facem conștienți pe educabili, în contextul unei veritabile acțiuni educative (Beacco 2006: 17-18).

Se recomandă ca responsabilii din domeniul educațional să utilizeze pe deplin descriptorii competențelorcheie pentru dezvoltarea comunicării interculturale și a competenței de comunicare, să proiecteze, să implementeze programe de studii și să dezvolte instrumente complementare care să încurajeze educabilii să-și manifeste reflecția critică, inclusiv asupra propriilor răspunsuri și atitudini față de experiențele altor culturi (v. White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 43).

Pedagogia interculturală este astfel definită ca o pedagogie a relaţiei, o pedagogie a diferenţei (a cunoaşterii, a înţelegerii, a respectului diferenţelor). Ea pregăteşte individul să facă faţă unei conjuncturi sociale noi prin transmiterea de cunoştinţe şi dezvoltarea de competenţe specifice (aptitudini comunicaţionale şi de relaţionare interpersonală şi intercomunitară, spirit critic privind identităţile speciale, relativizarea modelelor etc.) (Rus, Bota (coord.) 2002: 22).

Implicarea tinerilor în activități nonformale este un deziderat explicit al promotorilor dialogului intercultural. Consiliul Europei a încurajat statele membre să promoveze educația nonformală și să încurajeze tinerii în direcția cultivării valorilor care stau la baza dialogului intercultural. Aceste activități sunt eficiente în dezvoltarea competenței de comunicare și a competenței interculturale datorită faptului că prilejuiesc dialogul într-un cadru lipsit de constrângerile formale ale activităților instructiv-educative cotidiene(v. White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 31-32). În contextul însușirii limbilor străine, activitățile nonformale prilejuiesc educabililor folosirea limbii țintă în contexte comunicaționale autentice, în cadrul unui dialog multicultural care îi implică și pe vorbitorii nativi ai limbilor străine însușite de studenți.Vorbim în acest caz de ***învățare prin experiență directă*** care îi ajută să conștientizeze propria identitate pe de o parte, pe de altă parte să-și contureze percepția asupra Alterității.

Prin procesul de predare/învățare a limbilor străine se urmărește formarea unor atitudini deschise, proactive, reflexive și critice pentru ca educabilii să fie capabili să gestioneze pozitiv toate formele de contact cu Alteritatea. Se urmărește, de asemenea, cultivarea curiozității pentru descoperirea și gestionarea individuală, atentă și permisivă a diversității culturale, încercând să

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

se înlăture și să se evite formarea unor atitudini ego/etnocentrice. Așadar, dimensiunea culturală a predării/învățării unei limbi străine are la bază conștientizarea caracterului plural și dinamic al identității culturale și sociale(v. J.-C. Beacco 2001:3).

Cunoașterea, conștientizarea și înțelegerea asemănărilor și deosebirilor la nivel relațional, comportamental dintre lumea din care provin educabilii și lumea comunității limbii țintă, stau la baza formări unei conștiințe interculturale. Dintre aptitudinile și capacitățile interculturale vizate în activitatea de predare/învățare a limbilor străine, *Cadrul European Comun de Referințăpentru Limbi* precizează:

- capacitatea de a stabili o legătură între cultura de origine și cultura străină;
- sensibilizarea educabililor față de noțiunea de cultură și capacitatea de a recunoaște și utiliza strategii variate pentru stabilirea de relații cu persoane care provin dintr-o altă cultură;
- capacitatea de a juca rolul de intermediar cultural între propria cultură și cultura străină și de a gestiona corespunzător conflictele culturale și neînțelegerile generate de diferențe culturale;
- capacitatea de a depăși stereotipurile (CECRL2000: 84).

Însușirea limbilor străine contribuie la dezvoltarea unei personalități interculturale, în care atitudinile (deschidere și interes față de trăirea unor experiențe noi, voința și capacitatea de a transgresa diferențele culturale), motivațiile, valorile, credințele, stilurile cognitive și trăsăturile de personalitate ale educabililor joacă un rol important (*ibidem* : 84).

Așadar, prin dimensiunea culturală în predarea limbilor străine se urmărește formarea unor locutori în calitate de mediatori interculturali, capabili să se angajeze într-un cadru complex și într-un context de identități multiple, prin evitarea stereotipurilor care însoțesc, în general, percepția asupra Alterității. Această abordare urmărește formarea unei percepții despre interlocutor în calitate de persoană al cărei profil rămâne a fi descoperit, nu al unui simplu individ purtător al unei identități atribuite din exterior. Comunicarea interculturală care se instituie astfel este bazată pe respectul individului și pe egalitatea tuturor în materie de drepturi ale omului (Byram et al. 2002: 9).

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

Premise în alegerea subiectului

Legătură profundă dintre om și pământ (v. Ioniță 1982: 19), numele de loc, prin caracterul lui de arhivă, scoate la iveală stări interioare, interpretări subiective, constatări. Studiul ei este relevant pentru istoria unei comunități, pentru cultura sa materială și spirituală, prin aceste relicve reflectându-se „întregul fel tradiţional de viaţă al unui popor" (Homorodean 1980: 30). Aceasta a fost premisa de la care am pornit în demersul nostru. Am vrut să dăm jos haina timpului și, fără pudoare, să transmitem simpatetic, în cuvinte simple, idei, simțiri, întreaga expresivitate lingvistică a fiecărui localnic la contactul cu lumea ce-l înconjoară. Ne-am rezumat la o anumită categorie toponimică, cea care face trimitere directă la stațiunile balneoclimaterice din România și din țări precum: Albania, Algeria, Belgia, Egipt, Elveția, Franța, Germania, India, Iordania, Irak, Iran, Israel, Maroc, Moldova, Serbia, Siria, S.U.A, Thailanda, Tunisia, Ucraina și Ungaria, țări reprezentate de studenți ai Facultăților de Medicină, Medicină Dentară și Farmacie.

Unul dintre elementele cheie pentru măsurarea succesului este și modul în care suntem percepuți pe plan internațional. România se înscrie printre țările europene cu un fond balnear remarcabil: 1/3 din apele termale și minerale de pe continent se găsesc în țara noastră. Această valoare este accentuată de complexitatea factorilor naturali, respectiv regăsirea în aceeași stațiune a factorilor principali de mediu, alături de o gamă largă de substanțe minerale de cură, precum și de existența în România a tuturor tipurilor de substanțe minerale balneare care pot fi utilizate în profiluri variate de tratament balnear.

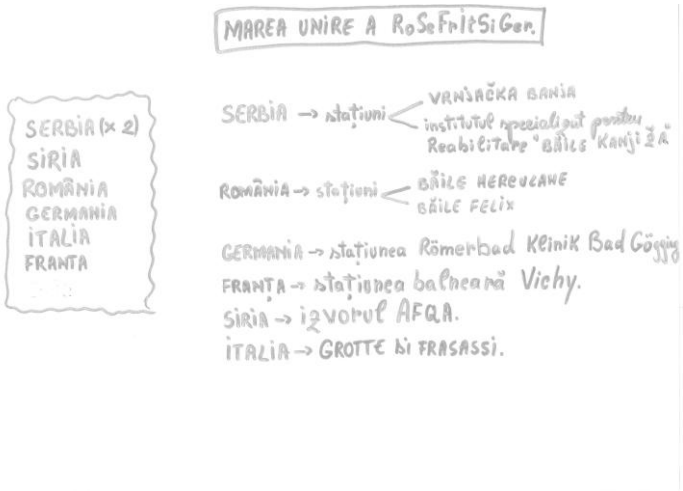
Desfășurarea activităților

Mai multe secvențe de întâlniri au avut locla Universitatea de Medicină şi Farmacie „Victor Babeș" din Timișoara.Participanții la activitățile proiectului au fost cadre didactice, filologi, medici și studenți români și străini de la cele doua universități partenere. La sesiunile de comunicări, studenții au prezentat lucrări științifice înlimbile română și franceză.

Locuri şi terapie, stațiuni balneoclimaterice, factori naturali de cură, studii de caz medical sau *exerciții de recuperare*au constituit un prim subiect de dezbatere, urmărindu-se capacitatea de conștientizare şi înțelegerea identității culturale naționale în interacțiune cu identitatea culturală a Europei şi a restului lumii. În cadrul atelierelor, s-a conlucrat în echipe multiculturale și interdisciplinare, în vederea realizării unor postere tematice.Prin intermediul

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

sarcinilor de lucru, au fost urmărite în principal aspecte legate de capacitatea de a comunica, de a înțelege şi de a-i face pe alții să înțeleagă. În acest sens, au fost vehiculate diferite mesaje în situații variate, pe subiecte sau texte specializate dintr-un domeniu familiar. S-au folosit elemente ajutătoare (diagrame, hărți, notițe) cu scopul de a înțelege sau de a produce texte scrise sau mesaje verbale (conversații, instrucțiuni, interviuri, discursuri). Prezentăm mai jos una dintre schițele de lucru din grupa *RoSeFrItSiGer*, ai cărei participanți au reprezentat țările: Italia, Germania, Franța, România, Serbia şi Siria.

Sub cupola unor subiecte precum: *Rolul curativ al apelor termominerale, Apele minerale din Banat,Staţiunile balneoclimaterice din Banat: indicaţii pentru curele profilactice, De ce să vizităm Timişoara în 2021? Perspectiva unui medic de reabilitare medicală,Calităţile balneoclimaterice ale staţiunii Buziaş, Calităţile balneoclimaterice ale arealului Dezna-Moneasa,Incursiuni mitologice despre toponimul Băile Herculane, Ţinuturile Lipovei în şi dincolo de literatură,* în cadrul unei abordări interdisciplinare, am dorit să ilustrăm viabilitatea patrimoniului cultural din Banat, iar prin cercetare, să promovăm cultura bănăţeană.

Obiectivele urmărite:

Obiectivele au fost clare şi s-au concretizat prin elaborarea unui volum bilingv de cultivare a limbilor română şi franceză pentru domeniul medical şi nu numai.

Elementele constante ale întâlnirilor noastre din cadrul sesiunilor de comunicări şi atelierelor auvizat:

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

- afirmarea culturii şi ştiinţei româneşti în circuitul naţional şi internaţional de valori, prin manifestări cultural-ştiinţifice interdisciplinare;
- implementarea practicilor interculturale în activităţile educaţionale, oferind astfel studenților posibilitatea de a afla mai multe despre alte țări, alte culturi, de a-și lărgi orizontul intercultural;
- dezvoltarea spiritului de toleranță și a respectului față de colegii ale căror standarde culturale diferă de cele din țara noastră;
- aprofundarea cunoştinţelor şi dobândirea de noi competenţe prevăzute în curricula universitară;
- cultivarea unei atitudini pozitive față de învățarea limbilor străine;
- aplicarea în planul comunicării a abilităților formate la cursurile de limbă;
- dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare între educabili ce urmează forme de școlarizare diferite;
- realizarea unor legături deschise între studenții medicinişti și cei filologi;
- inițierea studenților în organizarea activităților nonformale;
- stimularea și motivarea studenților spre studiul limbii române ca limbă străină și a limbilor străine, prin conștientizarea valențelor funcționale ale acestora.

Concluzii

Prin aceste sesiuni de comunicări și ateliere ne-amdorit să contribuim la promovarea cercetării ştiinţifice, la afirmarea ştiinţei și culturii româneşti și bănățene în circuitul naţional şi internaţional de valori, acţiuni care susţin realizarea misiunilor celor două universităţi partenere implicate în proiect, precum și cooperarea științifică într-un domeniu de cercetare și dezvoltare de interes comun.

Considerăm că ne-am îndeplinit obiectivele propuse, prilejuind studenților implicați dialogul inter - și multicultural, prin stimularea mai multor capacități: capacitatea de corelare și interpretare a elementelor lingvistice și a reprezentărilor culturale vehiculate prin intermediul expunerilor din cadrul sesiunilor de comunicări, capacitatea de descoperire și de interacțiune manifestată în cadrul atelierelor, capacitatea de a oferi o perspectivă contrastivă asupra culturii, asupra punctelor de vedere, asupra practicilor și produselor propriei țări și ale altor țări/culturi. Astfel, i-am ajutat să înțeleagă cum funcționează interacțiunile interculturale, am demonstrat că

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

identitățile sociale sunt parte integrantă din orice relație și din orice domeniu, i-am stimulat pe studenți să afle ei înșiși mai multe lucruri despre cei cu care comunică.

Demersul nostru interdisciplinar și inter-/multicultural poate fi corelat cu procesul de globalizare, înscriindu-se firesc în rândul practicilor recomandate în documentele de referință elaborate la nivel european, care conturează scopul dialogului intercultural după cum urmează: scopul dialogului intercultural este de a dezvolta o mai profundă înțelegere a diferitelor opinii și practici ale lumii, pentru a spori cooperarea și participarea, pentru a permite creșterea și transformarea personală, prin promovarea toleranței și respectului față de celălalt(v. Byram et al. 2002: 14,15; White Paper on Intercultural Dialogue 2008: 17).

Subliniem încă o dată importanța dialogului în gestionarea grupurilor multiculturale și recomandăm însușirea limbilor străine în contexte comunicative și culturale deopotrivă, prin intermediul activităților nonformale.

Bibliografie selectivă

Baraldi, Claudio, *Dialogue in Intercultural Communities. From an educational point of view*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 2009.

Beacco, J.-C, *L'approche par compétences dans l'enseignement des langues*, Paris, Les Éditions Didier, 2007.

Beacco, J.-Cl., 2006. "Education à la citoyenneté et enseignement des langues: valeurs et instruments", Actes du séminaire national *Lingue e culture: una sfida per la cittadinanza*, LEND, anul XXXI, dec.

Beacco, J.-Cl., *Les dimensions culturelles de l'enseignement de langue. Des mots aux discours*, Paris, Hachette, 2000.

Beacco, J.-Cl., *Les dimensions culturelles et interculturelles des enseignements de langues: état des pratiques et perspectives,* Texte présenté lors du Séminaire sur « *Convergences curriculaires pour une éducation plurilingue et interculturelle* », 2011, disponibil la: http://www.academia.edu/36442683/Les_dimensions_culturelles_et_interculturelles_des_enseignements_de_langues_%C3%A9tat_des_pratiques_et_perspectives).

Byram, Michael; Bella, Gribkova; Hugh, Starkey, *Développer la dimension interculturelle de l'enseignement des langues. Une introduction pratique à l'usage des*

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)

enseignants. Strasbourg, Division des politiques linguistiques, Direction de l'éducation scolaire, extra-scolaire et de l'enseignement supérieur, DG IV, Conseil de l'Europe, 2002.

*Cadre européen commun de référence pour les langues:apprendre, enseigner, évaluer (*CECRL), Strasbourg, Division des Politiques Linguistiques, 2000.

Galisson, Robert, *De la langue à la culture par les mots*, Paris, CLE International, 1991.

Homorodean, Mircea, *Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina toponimiei*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980.

Ioniţă, Vasile,*Nume de locuri din Banat*, Timişoara, Ed. Facla, 1982.

Kramsch, C, *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford, Oxford University Press, 1993.

Rus, Călin; Bota, Oana (coord.), *Educaţie interculturală în comunităţi multietnice,* Institutul Intercultural Timişoara, 2002.

White Paper on Intercultural Dialogue "Living Together AsEquals in Dignity", Council of Europe, Strasbourg, 2008.

Zarate, Geneviève, *Enseigner la culture étrangére*, Paris, Hachette, 1986.

BDD-V5172 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:51:44 UTC)